

TELEGRAFUL ROMAN.

Apere Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într'una cu suplimentul „Folia Pedagogică”
Pentru Sibiin pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiin, strada Măcelarilor 45.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sărbarea revoluțiunii.

În primăvera anului viitoriu se împlinesc 50 de ani, de când în patria noastră a început a străluci sora libertății, și libertatea acăsta a trebuit răscumpărată cu sângele popórelor patriei.

Libertatea anului 1848 altcum o explică unii, și altcum o explicăm noi românii.

Marea adunare națională dela 3/15 Maiu 1848 a decretat libertatea popóruului român, și a formulat programul național, la care cu sănțenie trebuie să ținem și ađi toți românii.

Adunării acesteia au premers însă evenimente mari, și au urmat și mai mari.

Partida revoluționară a detronat casa de Habsburg, și a provocat un teribil rășboiu intern.

Românii au rămas credincioși dinastiei, și pentru acăstă credință a lor au trebuit să-și verse sângele, să-și dea viața 40,000 de români.

Au venit alte timpuri; lupta pentru existența națională pe alte terene a cerut năue încordări, în aceste încordări apoi ómenii au aruncat vëlul uitării asupra tristelor evenimente dela 1848.

Reîmprospătarea lor totdeauna deschide ranele vechi, aceste încep din nou a săngera, și vedem înaintea noastră crâncenul măcel al fiilor patriei, a căror bunăstare cere pacinică conviețuire, pacinică activitate.

În parlamentul nostru deputatul Kossuth a propus, ca evenimentele din anul 1848 să se decreteze de sărbare națională, și să se eternizeze prin lege. Intre aceste cea mai cardinală ar fi să fie detronarea casei de Habsburg și apoteosarea crâncenei revoluțiuni.

Ministrul president a împărțit în două propunerea lui Kossuth și a promis, că guvernul va presenta un proiect de lege spre a eternisa numai unele evenimente din anul 1848, anume acele, cari privesc restituirea constituțiunii unguresci, redarea parlamentarismului pe basa reprezentanței populare, întroducerea responsabilității ministeriale, îm-

părțirea egală a sarcinilor, stergerea iubăgiei, libertatea presei, darea de drepturi politice egale pentru toți. Va presenta deci guvernul un proiect de lege, spre a eternisa ziua de 11 Aprilie 1848, când împăratul Ferdinand al V. a sancționat numitele legi. Nu pôte însă consimți guvernul cu apoteosarea rășboiului civil, de aceea nu pôte primi propunerea lui Kossuth în ce privește detronarea casei de Habsburg, și tóte urmările dela acea detronare.

Parlamentul s'a pronunțat pentru vederile ministrului president, și astfeliu la a 50 aniversare revoluțiunea dela 1848 nu va fi nici decretată de sărbare națională, nici nu va fi apoteosată.

Suntem în rezervă cuviincioșă până când vom vedé proiectul guvernului privitoriu la apoteosarea evenimentelor dela 1848.

Cunoscând tóte amănuntele, vom fi în pozițiune a vedé cum se judecă evenimentele aceluia epocal acuma după un lung interval de 50 de ani.

În vorbirea sa ministrul-president a înșirat taxativ legile dela 1848, a căror sancționare va fi considerată ca sărbătoare națională.

Împregiurarea acăsta a provocat amărăciune în pressa opozițională, și acăsta cu indignațiune se întrăbă: pentru-ce să nu fie sărbată ca sărbare națională și uniunea Ardélului cu Ungaria, armata națională, integritatea teritorială a patriei și altele.

Am luat notiță despre tendența de a sărba a 50-a aniversare a revoluțiunii, și despre amărăciunea presei opoziționale pentru scóterea la ivélă numai a unora legi dela 1848.

Amărăciunea diarelor opoziționale, încât cunoscem curentul în sinul guvernului și al partidei liberale, încă-și va ajunge scopul, încât adecă guvernul va avea ocașiune a reveni asupra tuturor legilor dela 1848. Întru cât acele nu vor atinge demnitatea corónei, căci afară de corónă curentul de ađi nimica nu mai respectă în patria noastră.

Ce va fi preste alți 50 de ani, aceea noi nu putem sci, căci viitoriu e pus în mâinile lui Dumnezeu.

Dacă însă astfel le va suride un-gurilor sórtea ca și în era dualismului, atunci cu greu credem, că respectul față cu coróna va fi în stare să-și rețină dela sărbarea aniversării de 100 ani a revoluțiunii.

Revista externă.

În Creta, după tulburările de până acum, domnesce o linisce, care sémână foarte mult cu linisceea dinaintea unei năue furtuni.

Marile puteri europene continuă cu trimiterea de năue trupe pe insula Creta, tot așa și Grecia. Deodată însă cu trimiterea de trupe pe insulă, fiecare continuă cu pregătirile de rășboiu pe uscat.

Afară de acestea și bunaînțelegere dintre puteri este amenințată. Încep a se face grupări năue, semne de alianțe năue.

Până când Austro-Ungaria, Germania și Rusia se arată contrare Greciei, pe atunci Anglia, Francia și Italia simpatiséză cu acăsta.

Cu tóte acestea nici una nu încetă de a accentua, că bunaînțelegere dintre puteri nu este conturbată.

Sentimentele popórelor însă tóte sunt în favorul Greciei

Că Creta órecând totuși va fi a Greciei, nime nu se îndoesce. Dar e temere, că primind Grecia deja parte de pe acum din Turcia, celelalte puteri nefiind încă înțelese pe deplin între sine, care ce să ia, se vor încăera între sine și atunci un resbel european este neevitabil.

Deodată cu tulburările din Creta, începute deja, e mare temere, că vor izbucni tulburări și în Macedonia.

Edificiul imperiului turcesc e vechiu, putred, ér stăpânul corupt, demoralizat și sărăcit, încât n'are cu ce-l repara și astfel în tot momentul e temere de surparea lui. Unele încăperi până acum au fost ocupate de străini și renovate pe séma altora și acum lucrul a ajuns acolo, că și restul va fi ocupat de străini, ér stăpânul demoralizat și sărăcit, va fi silit a se retrage la o altă moșie, la țără, în Asia, ca să nu fie omorât și el sub el.

Causa decăderii, și acum a descompunerii imperiului turcesc, toți o află în corupțiunea și în incapacitatea sultanilor din timpul mai nou, cari s'au ferit ca de foc de a introduce reforme moderne, cari singure ar fi fost în stare să regenereze acest imperiu decădut, în mijlocul celorlalte imperii civilisate ale Europei.

A și fost Turcia foarte mult ciungărită în timpul mai nou din cauza acestor sultani incuți, demoralizați și cruți până la sălbătăcia animalelor.

Dar cel mai neprecaut sultan, care mai mult a contribuit la căderea imperiului turcesc, a fost sultanul actual, carele n'a voit a introduce nici o reformă pentru regenerarea propriului seu imperiu, nu cumva prin aceste reforme să se îmbunătățescă și sórtea creștinilor, pe cari îi urea și persecuta până la mórte.

Nici chiar acolo n'a introdus reforme, unde numai turci mahomedani locuesc, bună óră în Asia mică seu în Rumelia, unde se află în mare preponderanță față de creștini, cu tóte insistențele și sfaturile marilor puteri europene; ci din contră, pe toți supușii sei și chiar și pe cei mai deaprópe ai sei, cari îi propuneau reforme pentru scăparea imperiului de ruină, simplu îi prindea și-i omorea aruncându-i în mare ori sugrumându-i în temnițele subterane din capitala sa. Ba ce e mai mult, în fanatismul seu religios mahomedan a lăsat cale liberă mahomedanilor pentru extirparea creștinilor din întreg imperiul seu, dar mai cu sémă a creștinilor armeni din Asia, prin ceea ce și-a pierdut simpatia tuturor statelor civilisate din Europa și aiurea.

După concepute islamului, padișahul este identic cu statul, și când acela e corupt, slăbănog și neputincios, statul totdeauna este expus peirei. Și în astfel de stare se află imperiul turcesc tocmai în timpul present sub actualul sultan.

Continuând acăstă stare de lucruri, imperiul turcesc abia se va mai putea susține decât Asia mică, unde turcimea se află în masse compacte și este apărată prin hotare naturale; dar și aci numai dacă se vor introduce reforme.

FOIȚA.

Nicolau Ioan Grigorescu

de

William Ritter *)

Sunt unii artiști, pe cari îi poți ușor caracteriza cu câteva cuvinte. Farmecul lucrărilor lor ușuréză opera scriitorului. Doue, trei atribute bine alese ajung pentru de a schița pe artist. Ușor se pôte spune în ce trebuie căutată lauda și criticarea unui Puviss de Chavannes, unui Böcklin, unui Courbet seu unui Manet. În contrast cu acestia sunt unii, a căror grație și finețe sunt supuse unei sinteze precise și scurte, de aceea recer o analiză concisență. Mi-ar căsuna multă bătaie de cap, dacă ași voi să caracterizez talentul lui Grigorescu cu două seu trei cuvinte, fără ca ele să fie așa neprecise și neexpresive ca acestea: „Poesie, sinceritate și

juțală”. Și totuși nu afu altele mai potrivite pentru el.

Nicolau Ioan Grigorescu zări pentru întâia-óră lumina frumosului șóre românesc în Bucuresci la 15 Maiu 1838, ca membrul unei familii număróse, dar sărace, în care iubirea spre pictură pare a fi ereditară. Deja fratele seu mai mare a dat doveđi de un serios talent, care însă durere, a fost neglijat. Văđându-l lucrând, micul Nicolae începú să prindă și el dragoste pentru pictură. Întră ca uccenic la unul dintre acei naiți văpsitori de icóne, cari pe acolo se numesc „zugravi” și a căror artă și meserie ađi a perit cu totul. Erau niște Giotto în felul lor, acești artiști populari. Pictau al fresco, își compuneau însuși colorile și desemnate după recepte prescise, pe cari le avé fiecare și la cari adaogând notițe din experința proprie, făcea aprópe fiecare zugrav câte o carte grósă de astfel de însemnări. Manuscripte de acele ađi nu se mai pot afla; nici un muzeu, nici o bibliotecă și nici un om privat nu le-a colectat. Dacă voesci să căștigi o idee despre opurile vre-unui zugrav, trebuie să cauți icóne văpsite de ei în vre-o bisericuță ascunsă în fundul munților și atunci numai te vei

puté convinge: ce opuri dragălașe sciau să creeze; e peste puțință să afli alt undeva combinațiuni mai gingașe și mai armonice în colorii. În muzeul din Bucuresci s'au păstrat unele frescuri originale din Curtea-de-Argeș; restul însă va perii, precum întrăgă acăsta artă a perit. Față de așa ceva domnesce un mare indiferentism în România, ba „inteligenta” vorbesce chiar cu dispreț despre acăsta artă.

După-ce Grigorescu învăță arta „zugravirii”, își luă la 1859 rămas bun de Bucuresci, pentru-ca să plece la Paris. Plecă cu un prietin din Moldova, care se îmbolnăvi pe drum. Rămas singur și avisat la propriile sale puteri, începú se picteze o icónă, care încurând stírni interesul public. Într'o licitație fú vëndută. Renumele ce și-l căștigă prin ea, îi procură o comandă la călugărițele din Agapia, una din cele mai vestite mânăștiri ale României, a cărei biserică avea să fie împodobită din nou. Ocupațiunea dură 2 ani, în cari artistul își căștigă o sumă frumoșică de bani.

Acăstă întrerupere i-a mărit și mai mult dorința de a vedé capitalele artei. Mai însuflețit decăt ori-când, părăsesce Agapia la

1861 și fără să mai trecă prin Bucuresci, urcă o corabie în Galați, pentru ca să călătorescă pe Dunăre însus pela Porțile-de-fer și Budapesta. Cercetéză Viena și Münchenul și pentru întâia-óră vede aici cap de opere de ale picturii.

Plecă mai departe la Paris. Trebuea să-l ascuți povestindu-ți însuși despre examenul seu la *École des Beaux Arts*, la care după un examen preparator îi fú permis să se înscrie pe lista celor-ce voiau să se supună la examenul de primire. Planul lui era de a deveni pictor de peisaje. I-se dădú tesa următoare: „În față o potecă printre copaci mari, acolo se luptă doi ciobani. În mijloc se reogindă într'un lac cu brađi pe mal vîrfurile munților mărginași”. Tesa trebuea lucrată în câteva zile. Grigorescu cređu că, va fi folositor să picteze copacii după natură, de aceea plecă la Fontainebleau și — 3 ani de zile nu se mai întórse înapoi. Acolo făcú cunoseință pictorilor de Barbizon, pe cari îi cerceta des. Îndărătnicia în lucru al lui Bodner, care chiar și érna în gerul cel mai mare lucra liber 2—3 óre, ațită în el și mai mult dorul de muncă. Lucrările lui din acel timp — trunchiuri gróse în desis verde fru-

*) După „Kunst für Alle”. München, 1 Februarie 1897.

Turcia mai are în Europa numai trei provincii: Rumelia cu Constantinopolul și Adrianopolul, unde turcii se află în majoritate mare față de greci și armeni; apoi Albania cu diferite seminții, dar mai toate mahomedane și în urmă Macedonia, mărginită cu Grecia, Bulgaria, Serbia și Montenegro, unde populațiunea în cea mai mare parte este creștină, aparținând după naționalitate grecilor, sârbilor și românilor.

Aici (în Macedonia) Turcia nu va avea puțin de lucru, deoarece fiecare popor din aceste seminții gravitează spre conaționalii ori coreligionarii și astfel vedând succesele grecilor în Creta, nu se vor liniști până nu-și vor lua și ele parte din imperiul turcesc.

Aici, aici e nodul gordian al imperiului turcesc și diplomația europeană va avea mult de lucru până îl va putea deslega fără a-l tăia.

Cel mai interesat stat pentru sârta imperiului turcesc din Europa, este monarchia noastră, carea, durere, din cauza șovinismului magiar a dat și ea binișor în apele Turciei.

Până când în Austria se fac demersuri pentru pacificarea popoarelor, la noi în Ungaria, guvernele magiare continuă cu apăsarea naționalităților nemagiare pe toate terenele vieții de stat.

Turcia se apropie de prăpastia peirei din cauza intoleranței religioase față de creștini și tot așa direcțiune a luat și Ungaria din cauza intoleranței naționale a magiarilor față de celelalte naționalități.

La noi încă toate se pot îndrepta, dar numai așa, dacă cei dela putere se vor lăsa de magiarisarea noastră și statul îl vor repune pe bazele lui cristianane pe cari a stat până acum.

„Más kárán tanul az okos“ dice magiarul adevărat și credem, că în Ungaria mai sunt încă astfel de magiari. Viitorul va arăta.

Din parlamentul magiar.

Sedința dela 11 Februarie 1897 n.

Ca întregire a raportului din sedința de alaltă-eri însemnă, că Kossuth a înaintat o propunere în sensul, căreia dieta să decidă serbarea aniversării a 50-a dela inaugurarea constituțiunii magiare decretată la a. 1848, să-o declare de serbare națională și să îndrume guvernul a face pregătirile necesare pentru arangiarea serbărilor potrivite.

Va să dăcă magiarii vorba serba revoluția lor din a. 1848 și detronarea casei domnitoare tocmai atunci, când Majestatea Sa monarhul nostru își va serba jubileul de 50 de ani dela suirea sa pe tronul Austriei.

Frumos!

În sedința acăsta s'a început discuția asupra bugetului ministrului de agricultură.

Referentul Terényi Lajos arată (?), că starea agriculturii ar sta foarte bine.

mos, cărări înroșite de frunzele uscate strălucitoare de umezală, cari acum sunt rare, pentru-că parte le-a nimicit, parte le a răspândit pela cunoscuți, se pot alătura celor mai frumoase studii ale celor mai renumiți măiestri ai aceluși timp.

La 1864 se reîntorse Grigorescu pentru întâia-ori în patrie. Călători prin Galiția, la Lemberg, unde drumul de fer se găta, își închirio o căruță și o luă cruciș și curmeziș prin acea Asie Europeană, apoi prin patria sa România, a căruia pictor de frunte avea să devină.

La 1867 îl întâlnim din nou în Paris, unde lucră până în ziua de azi, cu întreruperea verii, pe care de obște o petrece în România. În anii 1873—74 călătorește prin Italia, Grecia și cercetează și Constantinopolul. În 1876 la izbucnirea războiului ruso-turc aude în Paris proclamația lui Ioan Brătianu. Plăcă cu armata română pe câmpul de luptă și primește angajamentul oficios de a prămări faptele ei. Ceea-ce a săvârșit în decursul acestei exdeditii, numără între cele mai bune chipuri de război ale timpului nostru. Cunoștea numai puțini, cari au exprimat așa de bine ca el ura măcelăriei sâlbatică, cari nouă,

Se vede, că nu vrea să știe despre cele ce s'au petrecut în congresul socialist-agrari din săptămânile trecute.

Dar așa sunt stăpânitorii noștri.

Dacă ved pe cineva din ferestră din casa caldă și sătui, că umblă desculț pe strădă cu piciorlele góle prin zăpadă, cred că o face acăsta din plăcere și nu în urma miseriei la care l'au adus.

Au fost însă și oratori, cari au arătat și starea adevărată a agriculturii, constatând, că până când capitaliștii, marii proprietari și fabricanții mereu se ridică, până atunci lucrătorii de pământ și micii proprietari din ce în ce tot mai afund cad în miserie, din cauza, că nu pot ține concurența cu aceștia, parte că produsele nu se plătesc, parte, că nu capătă de lucru și mai sémă, că dările pe micii proprietari sunt atât de grele în proporție cu capitaliștii, fabricanții și marii proprietari, încât nici pentru susținerea vieții fizice nu le mai rămâne de ajuns din rodul mânilor sale.

Guvernul a tot promis, dar nimic n'a făcut pentru ușurarea sortii acestora, cu toate că statul nostru este un stat agricol, și decăderea agriculturii aduce cu sine neapărat căderea statului.

N'a lipsit nici din sedința un orator (guvernamentalul Taliani, fost fișpan), care se nu-și arete dinții și în contra noastră, dăcând, că dacă agitatorii valahi se pedepsesc pentru agitația prin foi, tot așa trebuie pedepsiți socialistii agrari de pe Alföld, cari propagă comunismul atât de periculos.

Sedința dela 16 Februarie n. 1897.

Se continuă desbaterea asupra bugetului ministrului de agricultură.

Interes puțin din partea opozițiunii, cu atât mai mult însă din partea guvernamentalilor; dar numai la părere. Ei se interesează nu atât din adevărat interes cătră starea miseriei a agriculturii, ci ca să nu dăcă lumea, că au trecut peste acest buget fără nici o desbatere. Vorbesc la comandă, și trec mai departe, fără a face vre-o propunere salutară. Mai multă grije le face socialismul agrar, care într'adevăr a și luat dimensiuni îngrijitoare. Și nu e mirare, când pe agricultori îi avertisă să învețe a face mături, dacă vrău să-și îmbunătătescă sârta materială, sdruncinată din vina celor dela putere.

O mică variație a făcut spre delectare poporalul Iuriss Mihály, carelec cu multă cunoștință de cauză arată la cauza relelor, dar vorba i a fost glasul celui ce strigă în pustie. Astfel s'a terminat și acăsta sedință.

Sedința dela 17 Februarie 1897 n.

Tot așa fără de interes a decurs și sedința de azi. Tot numai guvernamentalii au vorbit laudându-se și preamărindu-se unii pe alții, cât de mult îi dore pe toți pentru sârta agriculturii, dar pentru aceea tot numai la promisiuni au rămas.

Sedința dela 18 Februarie n. 1897

President: Szilágyi Dezső.

După verificarea protocolului din sedința trecută și între altele după prezentarea adresei comitatelor Somogy și Vas pentru în

cari susținem, că stăm pe o înaltă treptă culturală, ne pare nedemnă. Ca misantrop se întorce de pe șesurile Dunării și câmpiile dela Plevna. Din voia lui cea bună de odinioară n'a mai rămas decât un suris, surisul unui om din cercuri înalte sociale, care reglindesce disprețul lui față de omenire în general. Faptele vitejești ce le-a vădut, au fost aruncate în umbră de fapte, cari dovedeau, că brutalitatea și barbaria n'are sfârșit în om.

Luptele lui sâlbatică, în cari aerul pare umplut de pară și zăpadă înroșită de sânge, conducturile de prinsonieri în Bulgaria pe drumurile cele pustii, carele lui de munițiune prin mocirlele dela țermul Dunării, străjile sale în amurg și în fiorii ceței, toate aceste formeză o colecțiune de gloriose documente pentru România, a cărei soldați s'au luptat ca niște lei și au asigurat Rușilor învingerea. Din ele reiese evident, că adevărata glorie a regenților nu stă în aceea, la ceea-ce cugetăm în primul moment, ci în aceea de a asigura pacea și fericirea între omeni, a căror menire n'a fost niciodată să se zugrume reciproc.

(Va urma.)

ființarea unei episcopii greco-catolice magiare, se trece la ordinea zilei, la continuarea desbaterei asupra bugetului ministrului de agricultură.

Primul orator, guvernamentalul Werner Gyula, deputat nou, vorbește despre colonișări și despre însemnătatea lor din punct de vedere național magiar. Aprópe totă, de altcum scurta vorbire, i-a fost îndreptată în contra noastră a naționalităților nemagiare, și în special în contra noastră a românilor, mai cu sémă a celor din Transilvania.

Începe dăcând, că la ultima conscripțiune a populațiunii din Ungaria, la anul 1890, s'a constatat, că magiarimea preste tot s'a sporit pretutindenea, până când naționalitățile au scădut. (Da, pe hârtie, în statistica falsificată a organelor administrative magiare Red.)

Cu toate acéstea, sporirea magiarimei în ținuturile dintre marele șes al Ungariei proprii și între Sécuime, nu e atât de multămitore precum s'ar fi așteptat, mai cu sémă de atunci încóce.

Pentru aprecierea relațiunilor naționale etnografice din comitatele ardelenne datele pozitive încep numai cu anul 1821. Dela acest an până la anul 1869 românimea s'a sporit față de celelalte naționalități în scaunul Medaișului cu 9%, în scaunul Sibiiului deasemenea cu 9%, în scaunul Orăștiei cu 5%, în scaunul Brașovului cu 2%, în scaunul Co halmului, Sighișorei și Șincului-mare, dacă nu s'a strecurat vre-o eróre, cu 20%. După aceste date, cari se extind pozitiv până la anul 1867, săsimea a scădut considerabil.

Cauza acestei împuținări în sporire a săsimei, d. Werner o află în lupta ce a purtat acăsta în contra magiarilor până la anul 1869, ér dela acest an încóce, cu toate, că s'au arătat prietini ai magiarilor, nu li s'a magiarisat nici barem o singură comună.

Până la anul 1869 românimea s'a sporit în Dobâca cu 20%, în Alba vechie cu 13%, în Cojocna în ultimii 10 ani cu 10%, în Satmar cu 5%, în Marmăția cu 19% și în Biharia cu 36%.

În comitatul Ciucului la anul 1821 numai 5% a locuitorilor erau români, ér azi sunt 13%. În Treiscaune tot în timpul acesta românimea s'a sporit cu 7%, în scaunul Odorheiului cu 3%, în scaunul Mureșului până la anul 1869 cu 1%, ér în vechiul scaun al Arieșului tot în acest timp cu 14%.

În Csikszereda în cei 10 ani din urmă românimea s'a sporit în proporție cu 1%, tot așa în Kézdi-Vásárhely și în Szepszi-Szent-György; în Udvarhely cu 1/2%, ér în Muș-Oșorheiu, unde pe la anul 1821 nu era nici un român, astăzi 10% a locuitorilor sunt români.

În legătură cu înșirarea acestor date, dl Werner dăce, că dacă politica de contopire a națiunii magiare ar fi fost politică volnică, atunci acăsta ar fi fost în stare să magiariseze ceriul și pământul pe timpul constituțiunii ordinilor.

Dăce mai departe dl Werner, că despre astfel de politică volnică, în Ungaria nu s'a audț până la înființarea partidului poporal, care ia în apărare naționalitățile contra magiarilor, deși acestea n'au lipsă de apărare, nefiind atacate de nimeni.

Permite și dl Werner naționalităților nemagiare să-și păstreze limba și credința, dar cere ca să fie aderente ale statului unitar magiar, dacă vreau o desvoltare sub ocrotirea legilor acestui stat. Generos.

Tot cântec vechiu.

Acăsta va fi, când focul și apa se vor înfrăți și se vor împreuna fără nimicirea unei seú alteia din ele.

În cele din urmă recomandă magiarisarea etnică în teritoriul transilvănean, dacă vrău ca statul magiar să nu-și perdă hotarele sale naturale din acăsta parte în lupta de apărare pentru existența sa, și provócă la acăsta lucrare mai cu sémă societatea, căci statul singur nu póte face toate cele de lipsă neavând mijlocele necesare câte se recer.

Precum se vede dl W. s'a însinuat bine celor dela putere, numai cât s'a însinuat cu nisece lucruri vechi și fără de nici o valóre înainte a ómenilor serioși și cari iubesc adevărul.

Următorul orator a fost ministrul Darányi, carele a vorbit mult și despre multe, promițând și de astădată marea cu sarea și ceriul și pământul fără însă de a arăta, că

a dat ceva folositoriu și pentru noi, ori a ne însufia speranțe, că ne va da barem în viitoriu, dacă până acum a făcut numai pe voia și în interesul magiarimei.

Tot așa au făcut și ceilalți oratori.

Din România.

„Pressa“ scrie:

De când războiul între greci și turci a început să fie mai probabil, agitația în capitală a ajuns neînchipuit de mare, — de altmintearea ca și în Galați, Brăila și celelalte porturi în care grecii sunt în număr respectabil.

În capitală, cunoscuta cafenea Collaro clocotescă și nopțe de discuțiunile violente cari se urmăză, liste de subscripție circulară din mână în mână, fiind acoperite cu grabă; diarele, atât cele din Athena, cât și „Patris“ care apare în Bucuresci, sunt sorbite cu lăcomie, ér în lipsa lor chiar cele românești sunt cetite cu glas tare și cu intonațiuni caracteristice.

„Patris“ a primit zilele acestea fonduri însemnate, așa încât apare zilnic în supliment, éră pentru exigențele tiparului, și-a mai comandat un bogat asortiment de litere la casa Rust și Co. din Viena.

În același timp românii macedoneni se agită și ei cu multă îndărăjire, deoarece lupta dintre greci și turci se póte ușor sparge în capul lor.

La cafenă „Macedonia“, de sub palatul Nifon se țin dese consfătuiri, dar mai ales în locuințele câtorva macedoneni și albanezi energici.

Toate ministerele și îndeosebi cele de războiu, externe și interne sunt în febrere.

Ministrii stau aprópe în permanență la ministerele lor comunicând telegrafice cu străinătatea, cu regele și cu autoritățile celelalte.

Toate creditele au fost epuizate pentru pregătiri de războiu, pentru împedecarea comploturilor pe teritoriul român, etc., și alte credite vor fi cerute corpurilor legiuitoare chiar zilelele aceste.

Scrișore din Budapesta.

Miserii. — Vor să ne prindă. — Șcire îmbucurătoare. Semestrul al doilea. — Profesorul Roman.

Obștea românescă șcice prea bine cu câte toate se luptă bietul student până ce își dobândește vre-o calificăție superioară; șcice bine, că cel mai încăpăținat dușman al tinerimei este sărăcia. Mai mult decât 80% dintre universitari se susțin prin stipendii conferite în cea mai mare parte de biserică.

Cea mai mare parte a studenților este avisată numai la acăsta relativ mică subvențiune, care nici pe departe nu ajunge a acoperi toate lipsele ce i-se ivesc. Și un student consciu de chemarea sa simte, din ce în ce mai multe lipse, desvoltându i-se consciința i-se impun din ce în ce mai mari datorințe, el vede, că folositor bisericii și neamului numai atunci póte fi, când pe lângă specialitatea căreia se dedică, ajunge prin sciință și la gradul necesar al culturii universale. Intențiunile și idealurile i-se măresc din zi în zi, dar aprópe toate i-se nimicesc, prin dușmanul amintit. Planurile toate i-se zădărnicesc; urmăză crudele desamăgiri, pricinuite de miseria materială, în care cu toții plutim. Astfel multe bărci, cari au pornit de nădejde pline pe riu în jos, au suferit naufragiu până acum și sute alte vor mai perfi.

Dureróse constatări s'ar putea face în direcțiune acăsta aici în Budapesta. Sunt cu totul preste 150 de tineri universitari la toate facultățile și preste două terțialități dintre ei sunt stipendisti. Stipendiile însă prea mici fiind, cei mai mulți dintre ei stau pe acasă și vin la Budapesta numai la înscriere și la colloquii. Cât perd studenții prin absentarea lor dela prelegeri, póte ori și cine judeca.

Sunt însă alții, cari preferă a rămânea aci și a-și căuta pe lângă stipendiu vre-un isvor de câștig. Și astfel de „isvóre“ sunt pe aci destule, ele adăpă însă cu predilecție numai pe ómenii cei mai slabi de finger. Cancelariile advocațiale sunt deschise îndeosebi pentru aceia, cari declară că au fost numai români; ér dacă cauză óre de instrucțiune, te întrebă, ce certificat de botez ai.

Mai rămân două instituțiuni, la cari reflectează un soi de tineri: poliția și jurnalistică magiară. Acele firește sunt ultimile căi, dar durere sunt o mulțime de inși, cari pășesc pe ele. Astăzi mă rog, nu este neînsemnat numărul acelor universitari români, cari lucră în redacțiunile ungurești, cinstit și necinstit, și si mai considerabil este numărul celor aplicați la poliția din loc în funcțiuni bine plătite.

E durerosă această constatare, și îmi permit a delibereză asupra atenției tinerilor prin distribuirea stipendiilor.

Dușmanii nostri ne cunosc sărăcia noastră, și tocmai cunoscându-o, ne pun capcane unde numai pot. Și acești dușmani ne dau multă atenție, căci vâneză după noi, și mult ne dă a vedea, că amei câni, care ne adumecă, slujbașii dușmanilor nostri, sunt de un sânge cu noi. În oficina lui Ieszenszky, în birourile poliției, în corpul agenților secreți, a detectivilor, se găsec și români, români degenerați, cari au rușinoasă chemare de a ne spiona și a ne denunța pe noi. Și tot mai mulți spioni vor să și câștige, aruncă mereu mreșile asupra celor slabi de suflet.

Să spun un cas concret, care va stârni la sigur indignare inimile tuturor românilor de bine.

Un stipendist din fundația marelui Gozdu avea dorința de a rămânea în Budapesta ca să asculte regulat prelegerile. Neputând însă trăi cu cele trei sute de fl. s'a adresat la un competent, ca să-i câștige vre-un izvor de venit. Intro și se trezese însă, că este chemat la căpitanul poliției. Se înfățișează. Căpitanul îl primește din cale afară grațios; îi spune, că să nu aibă nici o grijă pentru viitor, căci îi va da o remunerațiune grasă, grasă, — în schimb însă va avea să-i facă unele mici (!) servicii. N'are altă datorință, decât a se învârti între tinerii români din Budapesta și a raporta odată la săptămână despre faptele acestora și — dl căpitan repetă — că pentru acest mic serviciu îl va remunera bine.

Dar acest stipendist este român întreg cu inimă și caracter, cu căldură și entuziasm pentru idealurile națiunii sale, — și întorcându-i cu dispreț spatele, l'a lăsat pe dl căpitan buzat și rușinat. El a preferat a merge acasă și a învăța drept roman cum și unde va putea, decât să steie acî usând de otrăvitul beneficiu oferit de dușmanul neamului nostru.

Am ținut să fac cunoscut acest cas, căci nu sunt toți tinerii ca acest stipendist, și ajungând vre-odată cineva în aceeași poziție, să știe ce cas de precedentă a fost.

*

Incât privește viața noastră academică, este de notat, că suntem mai vechi cu un semestru. Semestrul al doilea al anului acesta scolar se începe cu 1 Faur; înscrierile durază până în 12, ér prelegerile se încep în 15 a l. e. O scire îmbucurătoare ne-a sosit în zilele aceste, — faimosul Dr. Alexies încă nu va ținea prelegeri la universitate. El s'a dat petiția la senatul universitar ca să i-se deie voie a ținea deja în semestrul acesta prelegeri din țimbra română. Senatul încă nu i-a rezolvit cererea, și după cumăflăm nici n'are de gând a i-o rezolvî favorabil. Lucrarea înaintată, pe basa căreia și-a cerut denumirea de docent privat are prea mică valoare, ér senatul nu-i va considera-o.

În semestrul viitor va fi la locul seu Ilustritatea Sa profesorul nostru iubit Alexandru Roman, care acum se bucură de o perfectă sănătate și muncesce cu forță. Va ținea cu totul patru colegii: 1. Morfologia limbei române, 2. Istoria limbei și a literaturii române, 3. Viața și operele lui Constantin Negruzzi, 4. Credințele și datinele poporului român. Unele dintre aceste se continuă din semestrul trecut. Români nostri dau foarte mare atențiune prelegerilor dlui Roman, precum se și cuvine, și au cu toții o dorință, ca Dumneșu dăle multe să-i dăruască, spre mulțumirea și gloria tinerimei.

Correspondentul.

Dela Liga magiară. — Petrecerea Sêrbilor. — Prima noastră serată academică.

Au trecut deja mai multe zile, de când și-a ținut liga magiară — országos nemzetgyesület — ședința generală anuală. Plăsmul numai de doi ani, raportul general al

ligei n'a fost îmbucurător pentru șoviniișii întruniți, fapte și succese nu s'au putut arăta. Cu atât mai mari au fost propunerile, cu atât mai teribile au fost planurile contemplate în această adunare. Raportorul a constat, că anul trecut a fost nerodnic, îndeosebi din pricina serbărilor millenare, de care mic și mare a fost preocupat, cu toate aceste însă liga a fost destul de activă mai cu sémă în ținuturile locuite de naționalități. (Casuri concrete firesce.) Că a uitat să citeze dl raportor! Coresp.) Spre a dovedi această arată, că în Brașov s'a înființat o filială, ér această pusă este în mâinile destoinice ale protopopului reformat și ale avocatului Vajna, a marelui românofag, și această filială va săi se ajungă în curând la bune rezultate! (Dór nu o va face? — Vorba álui).

Intre hotărârile de frunte a fost hotărârea colectei crucierului. S'a decis, ca agenții ligei să călătorască prin comunele locuite de magiari și să colecteze dela fie care suflet un crucieru pentru fondul destinat scopurilor de magiarizare și de apărarea intereselor magiare. Și e importantă această hotărâre, căci dacă este ceva, ce împedecă liga în acțiuni mai mari, apoi o face această lipsa absolută de parale, căci magnații magiari, în ciuda tuturor apelurilor emanate din biroul central, încă n'au depus obolul pe altariul ligei. Causa? E a se căuta în împregiurarea, că cea mai mare parte a magnaților jidoviți și a jidovilor magiarizați sunt guvernamentali, ér în fruntea acestei mișcări naționaliste stau unguri de un calibru mai puțin falsificat, îndeosebi 48-iști. Conducerea a luat-o din mâinile oflitate ale bêtânului Péchy de mulți iubitul tribun Ugron Gábor, ér alătura cu el s'au înrolat stegorii ai șovinismului pur, ca Bartha, Kossuth, prof. Boeskor și a. Foile kossuthiste sunt, cari aprópe exclusiv fac paradă și șgomot cu chestiile aceste. De însemnat este, că rolul lui Pázmándy s'a redus la rol secundar, căci de când a pățit'o bietul cu haremurile din Ósbudavár și din Constantinopol, pe urmă de când cu demascările diariului „Le Nord“, a pèrdut mult în ochii ungarilor.

E póte de prisos să spun, că entuziasmul și însuflețirea a fost mare în tot decursul adunării. Nu tocmai de prisos însă este, a aminti un moment extraordinar de isbucnire al acestui entuziasm. Raportorul vorbește despre naționalități, și arată, că plângerile acestora sunt toate neînțeleiate. Ca să demonstreze ad oculos aserțiunea, comunică, cumcă și Sfînția Sa părintele Dr. Radu, noul episcop unit al Lugosului, este membru al acestei reuniuni de magiarizare și încă membru în consiliu. Raportorul amintind lucrul acesta cu emfază și plăcere, anunță că până ce există în Ungaria atât de buni patrioți, nu pot fi primejdișidaco-români... (Chestie de apreciere! Coresp.) Însuflețirea celor întruniți este firesce explicabilă, asemenea și a foilor magiare, între cari se distinge mai cu sémă „Buda és Vidéke“, fôia cu tendinți exclusiv de magiarizare.

Alte momente n'am găsit demne de amintit despre această adunare a ligei magiare.

În săptămâna trecută, în 11 l. e. s'era, s'a dat în sala cea mare a „Redutei“ un concert împreunat cu dans, de cătră studenții sêrbi de aici. În urma raporturilor noastre de prietenie și fraternitate, ne-am ținut de datorința și noi Români, a ne prezenta și a le reînțurna astfel visita cu care ne-au onorat dênșii în anul trecut la serata noastră literară-musicală. Am fost primiți cu multă căldură. Deputatul croat, președintele „Tökölianului“, dl Popovici, ne-a mulțumit în cuvinte căldurose pentru participarea noastră. La concert — dat cu scop filantropic — s'au produs două domnișore la pian și cello, ér corul studenților a cântat frumoșe melodii naționale. Doue lucruri am de remarcat dela această petrecere: Sêrbii își cultivă cântările, dar îndeosebi jocurile naționale mai mult ca noi, — în schimb însă nu și cultivă de fel portul național. A doua observare e, că sêrbócele nici pe departe n'au farmecul și ochii negri... precum e răspândită credința la noi.

La „Petru Maior“ merg lucrurile strună. Întrați în ape liniștite, avem frumusele planuri pentru restul anului școlar. În

proxima Sâmbătă vom avé prima ședința literară, o serată academică. Se vor ceti și discuta mai multe lucrări, ér corul societății va debuta cu mai multe melodii. În șirul tinerimei se manifestă dor de muncă pentru unicul său paladiu.

15 Februarie.

Coresp.

La nemulțămirea unor învățători.

În „Dreptatea“ Nr. 20 a. c. aflăm sub acest titlu următorul semnificativ articol:

De un timp încóce și mai ales de când guvernul statului a început a se îngera și în afacerile învățătorilor nostri confensionali, se arată multe simptome triste la unii — laudă Domnului! tare puțini — dintre învățători, simptome de nemulțămire cu biserica mamă și de înclinare spre castre străine.

Ca unul, carele totdeauna m'am ocupat cu plăcere de afacerile școlare, m'am interesat foarte mult să aflu, cari ar fi cauzele nemulțămirei acelor malcotenți, și cercetând am aflat într'alte, că învățătorii confensionali nu se muțamesc nici cu léfa, nici cu véđa și pozițiunea ce o au în biserica străbună, sperând, că dincolo la străini vor avé și léfa și véđa mai multă.

Acestea le deduc nu numai din procederea dela adunarea învățătorilor, ținută în véra anului trecut la Timișóra sub conducerea dlui Iul. Vuia și din scrierea dlui Iul. Vuia, învățătoriu în B. Comloș, publicată în „Revista Școlară“ urul 2. (încetată cu acest număr din lipsa de abonenți. Red. Tel. Ron.), dar și din alte surse înși. Red. Tel. Ron., și aș dui învățătoriu din Zarand cătră colegii săi, în care scrie astfel:

„Nu sunteți sătui de doi stăpâni, din cari se vede, că sunt chemați, unul a ne ferici... altul a sta cu mâinile în sin vedându-ne peirea? ș'apoi într'alt pasagiu:

„Voi nu doriți respect în activitatea vóstră? Vóuă vè place a fi desprețuiți în veci?“

Din acestea deci și din mai multe asemenea manifestațiuni ale unor — repet — puțini învățători mi am făcut deducțiunile. Afând acestea, am ispitit să ved, dacă în adevér biserica a făcut séu face prea puțin pentru învățători și am aflat, că nimica mai neadeverat de cât acesta, pentru-că dacă vom lua numai diecesa Aradului și încă numai de vre 15—20 de ani încóce, vom afla, că pe când mai înainte lefile învățătorilor din întreaga diecesă abia ajungeau la vre o 70—80 de mii floreni: astăzi s'au urcat la suma întreită și din an în an se tot urcă și amelioréză.

Pre când mai înainte institutul nostru preparandial avé numai 2 cursuri cu 2 profesori și 1 catichet, plătiți cu câte 300 floreni anual: astăzi acelaș institut are 5 cursuri — cu cel pregătitoriu — cu 5 profesori ordinari și de regulă 3 ajutoari, plătiți întreit și împatrat mai bine de cât cum erau antecesorii lor.

(Va urma.)

Noutăți.

Congres bisericesc sêrbesc. Ținerea congresului bisericeii sêrbesci e anunțată pe luna lui Mai în Carlovetz. După-cum apare din foile sêrbesci congresul din acest an promite a fi interesant. Tot în anul acesta se fac nóuele alegeri de deputați congresuali. Diferitele partide și au început deja activitatea.

* * *

Procesul „Dreptății“. Înaintea curții cu jurați din Timișóra s'a pertractat în 18 e. un proces de presă, intentat, de cătră acuzatorii: Sulyok și Prostean. Acușai au fost: dl Patriciu Drăgălină, directorul institutului pedagogic din Caransebeș pentru un articol publicat în „Dreptatea“, din incidentul măcelului dela Mehadica, și dl D. Voniga, responsabilul „Dreptății“, pentru-că a publicat două corespondențe, tot lin incidentul pomenit. Procuror a fost: Gozdu.

Juriul, după ascultarea dlui Drăgălină, care se apără românesc, și după rostirea unui excelent discurs de apărare din partea dlui avocat C. Bredicean, declară vinovat pe dl Drăgălină pentru vătămăre de onóre, ér tribunalul îl condamnă la o di închisóre și 20 fl. amendă. Dl Bredicean a insinuat nulitate. Procesul dlui Voniga s'a amânat.

* * *

Prospect pentru subscriere de acțiuni. Subscriși, cu dorința d'a se desvolta spiritul de economie și d'a se procura poporului agricultor creditele, de cari are necesitate, înființăm o societate pe acțiuni basată pe legea comercială din anul 1875 Art. 37 al cărei plan este următorul: 1. Firma societății este „Cordiana“ insitut de credit și de economie, cu sediul în Foventea, (Fófeld Hochfeld) comit. Sibiului, pretura Noerichului. 2. Acastă societate se înființéză pe timp nedeterminat. 3. Capitalul social se fixésă la 30,000 coróne, și constă din 300 acțiuni de câte 100 coróne una. 4. Acțiunile emise vor fi scrise pe numele acționarului purtând cupóne și talóne. 5. La subscriere se vor depune 10% din valórea fiecărei acțiuni, cum și 2 coróne, taxa pentru înscrierea firmei și alte șpese de fondare. Celelalte rate de plată ale acțiunilor scrise se vor plăti la termenele, ce le va fixa direcțiunea. 6. Subscrierea e obligătoare și fondatorii își rezervă dreptul a denumi ei înșiși pe membrii primei direcțiuni, cum și pe directorul executiv pe timp de trei ani. 7. Adunarea generală de constituire va decide asupra primirei operațiunilor făcute prin dl Daniil R. Cordescu. 8. Subscrierea se va termina cu finea lunei lui Iunie 1897.

La cas când capitalul s'ar subscrie ma curând decât terminul ultim de subscriere, atunci fondatorii sunt în drept a convoca adunarea generală de constituire și mai curând.

Pentru toate cele espuse în acest apel subscriși luăm răspunderea solidară.

Foventea (Fófeld), 8/20 Ian. 1897.

Daniel R. Cordescu, proprietar în Fofeldea; Ioan Bonea, preot gr.-or. în Fofeldea; Petru Năstase, proprietar în Fofeldea; Petru Soppar, Nr. 36 proprietariu în Fofeldea. Ioan Precup, proprietariu în Fofeldea; Nicolae Moldovan, administr protop. în Noerichi.

La redacțiunea noastră încă se află depus un astfel de prospect pentru subscrieri de acțiuni la această societate.

Concertul din Timișóra.

Despre concertul dat în Timișóra, diariul „Temesvarer Zeitung“, în numărul dela 17 Februarie aduce următoarea recenziune:

Serata românilor a avut loc aseră în salónele redutei participând în număr mare inteligența românilor de aici și din afară. Intre óspeții din afară erau mai mulți protopopi, medici și advocați, apoi soția directorului general al „Albinei“ din Sibiu, cel mai mare intitut românesc de bani din Ungaria, Dómna Partenie Cosma cu grațioasă sa fiică, domnișóra Minerva. Acăsta din urmă, dimpreună cu sora dênsei, domiciliată aici, dómna Dr. Aurel Cosma născ. Lucia Cosma a conclucat în mod eminent și la concertul, care a întrodus serata.

Primul număr al concertului a fost aria pentru bass din oratoriul „Paulus“ de Mendelssohn, cântată de preotul Isaia Popa, a cărui organ móle, puternic de un pronunțat colorit de bariton a eșit în mod excelent la ivélă. Acompaniarea la pian a absolvat-o domnișóra Minerva Cosma, cu o pricepere uimitóre și capacitate musicală. Și celelalte cântări toate le-a acompaniat dênsa la pian, și astfel a fost geniul musical păđitor al prestațiunilor artistice.

A urmat o declamațiune humoristică de domnul I. Mezin din Pesta, descrierea unui postillion român dela sate, care a fost viu aplaudată.

După acăsta s'a suit dómna Dr. Aurel Cosma pe podiu. Deja apariția ei fascinătoare a fost salutată cu frenetice aplause, și acestea s'au repetat în măsură tot mai mare, când tinéra damă cu vocea sa argintie și eminent cultivată de sopran, a cântat cu profund simț și admirabilă tehnică mai întâiu o cântare din „Nunta lui Figaro“ de Mozart, și apoi o cântare de Scheletti. Aplausele n'au voit să înceteze până ce n'a cântat dómna Dr. Cosma încă un cântec românesc.

Vii aplause a secerat și domnișóra Maria Spătariu din Verșețiu pentru predarea cu bravură a fantasiei „Semiramis“.

Domnul Vasilie Popovici din Sibiu, care a cântat 3 cântece, aplaudate vi-foros, s'a prezentat ca un tenorist dotat cu o voce rasură.

Între prestațiunile cele mai însemnate ale seriei a fost jocul de pian al drăgălașei domnișoare Cornelia Fercu, fiica Preaștinatului domn jude reg. Sebastian Fercu, care a interpretat o rapsodie română cu o tehnică tot atât de orilliantă ca și solidă, cu pricepere musicală pătrunzătoare, și a secerat aplause frenetice pentru acest deliciu musical. Și nici n'au încetat aplausele până-când n'a apărut pe podiu drăgălașa pianistă, ca să mulțumescă pentru căldurosele aplause.

A urmat domnul Popovici cu alte două cântări, dintre cari mai cu seamă cântarea populară română „Mugur mugurel”, desigur pentru alusiunile sale allegorice, a plăcut așa de mult, încât demonstrativ s'a cerut repetiția ei. Acî s'au adus și compositorului Dima ovațiuni furtunoase.

Terțetul din oratorul de Haydn „Creațiunea”, cântat cu bravură artistică de dōmna Dr. Cosma, domni Popovici și Popa a trebuit să se repeteze chiar la insistența dorință a publicului. Acēsta a fost și piesa de încheiere a concertului.

Correspondențe particulare

a „Telegrafului Român”.

Lipsca în 19 Februarie, 1897.

Onorată Redacțiune!

Mă grăbesc a Vă comunica îmbucurătoare scire, că dl. Dr. G. Weigand a fost denumit prin înalt decret la 16 Februarie 1897, de profesor de limbile romanice la universitatea din Lipsca. Membrii seminariului l'au surprins în ziua următoare cu o frumoasă cunună de flori, de care atârna tricolorul german și român și pe care studentul Sextil Pușcariu i-o oferî în numele colegilor sei, salutându-l printr'un discurs, la care emoționat aprōpe până la lacrimi, respuse într'o frumoasă vorbire dl. profesor Dr. Weigand. „Cu plăcere observ”, își sfîrși D-Sa discursul, „cele două tricolore. Ele sunt colorile celor două națiuni, pentru cari mai viu îmi bate inima: națiunea care m'a născut, și națiunea, pe care o iubesc atât de mult. Aș dori, ca precum aceste două pantlici sunt strîns legate de olaltă, așa să fie o strînsă legătură și între România și Germania, iar punctul care le intrunesc, să fie știința!”

Seminaristul.

Brașov, 18 Februarie 1897.

(Urmare și fine.)

Cel dintēiu punct din programul concertului de alaltăieri-sēra a fost „Hora Ploaia”, cor mixt de G. Dima. Melodia bătrānescă a servit autorului pentru o compoziție, care nici din punct de vedere artistic, nici național, nu lasă nimic de dorit. Corul a executat-o bine.

Punctul al 2-lea: Nr. 26 din oratoriul Paulus, cor mixt de F. Mendelssohn B., ca compoziție e foarte draguță, reprezintă într'adevăr o drăgălașă solie de pace. Nu este însă tocmai ușor de executat; cu toate aceste corul reuniunii s'a împlinit datorința destul de bine.

Punctul al 3-lea: „Ce faci Ioană”, cor mixt de G. Dima, și ca compoziție și ca executare cade sub aprecierea punctului 1.

Punctul al 4-lea: Nrii 22 și 23 din „Iarna”, anotimpurii, oratoriu pentru soli și cor mixt de I. Haydn, ca compoziție, nu mai încapē îndoiială, că nici odată nu se învecheste. Sunt opere de artă, classice, cari au valoare neperitoare pentru toate timpurile; așa de excelent a știut Haydn interpreta în musică anotimpurile. Corul a executat părțile sale și mai bine. Pe Simon l'a cântat părintele Dr. V. Saftu, care dispune de un bariton puternic și simpatie. Excelentul recitativ, care sēmēnă cu toate recitațiunile lui Haydn (din „Creațiunea” bună oră) a găsit în părintele Dr. Saftu un bun interpret. Pe Ioana a cântat-o dșōra Victoria Moldovan, una dintre puterile cele mai tinere și mai nouē din corul reuniunii. Dēnsa dispune de un sopran bun, prin exercițiu continuu pōte deveni o solistă, com me il faut; ca primul debut merită din toate punctele de vedere laudă. Pe Luca l'a cântat învățătorul Nicolae Bārsan cu tenorul sēu liric destul de bine. Solii și corurile au plăcut publicului atât de mult, încât piesa întregă a trebuit să se repeteze.

Al 5-lea punct a fost solo de bariton, arie de despărțire din „Trompeter von Sākingen” de W. Nessler. Ca compoziție n'ași putea să dic, că stă la culmea artistică, este însă cât se pōte de populară. Acēstă arie e tradusă în romānesce excelent de G. Dima. Solistul, par. Dr. Saftu, când s'a urcat pe scenă a fost întâmpinat cu aplause. El și-a împlinit datorința astfel, încât la insistența publicului a trebuit să mai repeteze cele două strofe din urmă.

Fără îndoiială cel mai frumos și mai drăguț sunet din program pentru noi, românii, a fost cel din urmă: Lēgān verde, cor mixt de G. Dima. Ca compoziție e nemuritoare. Genialul nostru componist, G. Dima, și-a vērșat în acēstă „colindă par excellence brașovenescă — trocārēscă” totă abundența artei sale. Brașovenii și în special trocarii (locuitorii din suburbiul Scheiu) îi exprimă și pe acēstă cale deosebita lor recunoștință! „Lēgān verde” e un giuvaer artistic național! — Câte-va tacte de solo-quartet le-au executat foarte bine: Dna Oncioiu (sopran), dna Vlaicu (alt), dl Stoicoviciu (tenor), dl dr. Saftu (bas I.) și dl Prișcu (bas II.). Corurile au fost excelente. Aplausele vii ale publicului au făcut, ca excelentul cāntec să fie repetat.

Punctele 2, 4 și 5 din program au fost cu acompaniament de clavier. Dșōra Maria Steriu, una dintre cele mai active membre al reuniunii, și ca acompaniatōre s'a purtat excelent; a dovedit multă pricepere, prezență de spirit și laudabilă dibācie.

Cu acest punct programul concertului s'a terminat și s'a început partea socială, care a durat până în țori de țori.

Noi, românii brașoveni, ne-am petrecut foarte bine, în dragoste și bună înțelegere unii cu alții, uitând în chipul acesta pentru moment unele „necazuri naționale”, între cari de prezent cel mai mare este cunoscutul „fond de bine-facere”, făcut (de o mie de ori durere) dependent de voința ministrului unguresc?!

V.

- Propunerile Direcțiunii din incidentul iubileului de 25 ani dela fondarea institutului:
  - ridicarea unui monument la mormēntul primului director esecutiv Visarion Roman;
  - crearea unui fond pentru un internat de băieți în Sibiiu.
- Distribuirea profitului realizat conform bilanțului.
- Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
- Ficsarea prețului marcelor de prezență pe anul curent.
- Alegereu a 2 membrii în consiliul de Direcțiune în sensul §-lui 36 din statute.
- Alegerea membrilor comitetului de supraveghiere.

Domnii acționari, cari în sensul §§. 22, 23 și 24 din statutele societății voiesc a participa la adunare în persoană, sēu prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiunile și eventual dovețile de plenipotență, cel mult până Joi în 25 Martiu a. c. st. n. 6 ore p. m. la cassa centralei în Sibiiu, sēu la a filialei în Brașov.

Sibiiu, 11 Februarie 1897.

Direcțiunea.

„HUNEDŌRA”, însoțire de anticipațiuni și credit în Deva.

Convocare.

Domni participanți ai însoțirii de anticipațiune și credit „Hunedōra”, se învită în virtutea §§ lor 23 și 24 ai statutelor la a

XII. adunare generală ordinară,

care se va ține în Deva, Duminecă, la 28 Februarie 1897 st. n. la 2 ore, d. a. în localul însoțirii.

Obiectele:

- Alegerea unui președinte, a unui vice-președinte, precum a doi secretari și doi scrutinători.
- Raportul direcțiunii cu privire la activitatea consiliului administrativ și la starea casei însoțirii (bilanțul) pe anul 1896; raportul comisiunei de supraveghiere și hotărîrea asupra profitului curat.
- Statorirea bugetului pe anul 1897.
- Alegerea comisiunei de supraveghiere pe timp de un an.
- Eventuale propuneri (§ 29.)

În lipsa membrilor recerți, — de preste jumătate a părților fundamentale — adunarea se va ține în înțelesul §-lui 25 din statute la 7 Martie a. c. tot la timpul și în localul indicat.

Domnii participanți pot lua parte sēu în persoană, sēu prin plenipotențiații lor, cari asemenea au să fie participanți fundamentali (§ 26); nime nu pōte exercita însă mai multe de 20 voturi (§ 10.)

În timpul încheierii bilanțului însoțirea a avut 319 părți fundamentale à 50 fl. 15,950 fl.

Din ședința consiliului administrativ al însoțirii „Hunedōra” ținută în Deva, la 27 Ianuarie 1897.

Alexandru Moldovan sen. m. p., Avram P. Pēcurariu m. p., Alex. Moldovan jun. m. p.,
vice-director. director. secretariu.

Bilanț cu 31 Decembre 1896.

Active.		Pasive.	
	fl. cr.		fl. cr.
Cassa în numărar	1,098.01	Părți fundamentale	15,950.—
Cambii de bancă	139,262.—	Depuneri spre fructificare și int. cap.	103,750.44
In obligațiuni	944.—	Fondul de rezervă	4,000.—
In mobilar, det. 5%	316.38	Fondul special de rezervă	352.95
In anticipațiuni	1,063.50	Reescompt	15,000.—
Taxe de protest	12.83	Beneficii	310.—
		Inter. la părț. fond. neridicate	398.25
		Profit curat	2,935.08
	142,696.72		142,696.72

Profit și perderi.

Eșiri:		Venituri:	
	fl. cr.		fl. cr.
Interese la depuneri	5581.36	Interesele de escompt	9,407.12
Interese de reescompt	1266.17	Provisiuni	2,372.82
Remunerațiuni	1560.—	Accidențe diverse	1,860.43
Spese diverse	515.05		
Contribuțiune	1,071.32		
Timbru	25.74		
Taxe de prezență	469.—		
Chirie	200.—		
Deteriorarea mob. cu 5%	16.65		
Profit curat	2,935.08		
	13,640.37		13,640.37

Deva, la 31 Decembre 1896.

I. Lazariciu m. p., A. P. Pēcurariu m. p., A. Moldovan sen. m. p., I. Simionașiu m. p.,
cassar. director. vice-director. comptabil.

Subsemnata comisiune de supraveghiere examinând contul profitului și al perderilor l'am aflat în consonanță cu cărțile și exact.

Deva, la 7 Februarie 1897.

Teofil Tulea m. p., N. Schocandor m. p. S. Dragomir m. p.

„ALBINA”, institut de credit și de economii în Sibiiu.

Nr. 3602

Convocare.*)

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii „Albina” se învită prin acēsta în virtutea §. 20 al statutelor societății la

a XXIV adunare generală ordinară.

care se va ține în Sibiiu Sâmbătă în 27 Martiu 1897 st. n. înainte de amēzi la 10 ore în casa institutului (Strada Baier Nr. 1.)

Obiectele:

- Raportul anual al Direcțiunii; bilanțul anului de gestiune 1896 și Raportul comitetului de supraveghiere.

*) Din greșală remānēnd nepublicat punctul 7, se mai publică odată întreaga convocare, întregită.